

Проект LIFE16 CCA/HU/000115 LIFE-MICASS
(Короткий матеріал про п'ять проектів-зразків)

Püspökszilágy - Пушпоксіладь: Уповільненням стоку від несподіваних повеней

У Пушпоксіладі, розташованому в Черхаті, на потоці Сіладі, який часто спричинює несподівані повені, акцент робився на уповільненні стоку та збереженні води замість швидшого стоку. У водозборі над селом, використовуючи міжнародний досвід, на періодичних водяних змивах, що живили потік, було побудовано сім дамб із зрубів, що протікають. Невеликі дамби були побудовані із на місці отриманих зрубів, з метою уловлювання раптово накопиченої води та ґрунту, вимитого з поля під час зливи, і лише повільно випускати їх. Крім того, були відремонтовані чотири пастки для осаду з природного каменю. Якщо в багатьох місцях зробити такі бар'єри, вони зглядять пік повені та будуть перешкодою затопленню. Крім того, поруч із струмком, у водянистому гаю було зроблено бічне водосховище, яке виконує роль резервуару для злив і отримує паводкову воду, а у сухі літні місяці також служить водно-болотним угіддям.

Bátva - Батьо: Інновації в управлінні дощовими водами

В Батьо раптові опади часто затоплювали деякі вулиці та підвали. Замість відведення тут вирішили зберегти дощову воду, оскільки річна кількість опадів у Батьо не перевищує 550 мм, що набагато менше, ніж потрібно. У рамках проекту MICASS зібрану дощову воду було відведено до старої, раніше занедбаної ділянки видобутку матеріалу (глиняної ями) на околиці села, що створило водно-болотне угіддя на площі близько 1 гектару. Отримане таким чином невелике озеро зберігає цінні водяні ресурси Батьо в посушливі часи, вода інфільтрується і поповнює підземні води, а також випаровується, покращуючи мікроклімат, живить рослинність та пом'якшує наслідки зміни клімату. Одна сторона узбережжя – легкодоступна, придатна для відпочинку, інша сторона – непорушена, і забезпечує притулок для дикої природи – включаючи захищених плазунів та птахів, що гніздяться в очереті. За участі мешканців на березі висадили місцеві породи дерев: тополю чорну, вербу білу, угорський ясен, вільху липку.

Rákócziújfalu - Ракоціуйфалу: Не марнують внутрішні води

У Ракоціуйфалу, поблизу Середньої Тиси, також зростають проблеми управління водними ресурсами, характерні для всієї Великої рівнини. Кількість сонячних годин велика, тому потенціал випаровування значно перевищує річну кількість опадів: це найсухіший регіон країни. В той же час, навесні, внутрішні води від танення снігу або дощу, що стоять на землях, часто завдають шкоди фермерам. Водосховище для внутрішніх вод, яке готується як муніципальна інвестиція, пропонує вирішення цієї подвійної проблеми шляхом спрямування води - що виникла з надлишку води весною і до цих пір відводилась у Тису - із дренажного каналу внутрішніх вод до водно-болотного угіддя, створеного у глибшій місцевості. На каналі був побудований регульований шлюз, щоб навіть віддалені землі пізніше зазнали посуху. А якщо через кліматичні зміни немає снігу, і не буде надлишку води весною, як це сталося і цього року, воду в маленьке озерце можна регулярно впускати з сусіднього рибного ставку, або, у випадку досить високого рівня води, воду можна поповнити і з Тиси.

Ruzsa - Ружа: стічна вода теж цінна

У Ружі, розташованій в Гомокгатшаг, на сьогодні вода стала рідкісним скарбом, і в дедалі сухішому ландшафті внутрішні дренажні канали порожні вже багато років. Населений пункт стикається з нестачею природних поверхневих водних ресурсів та просіданням підземних вод, що посилюється все більш теплим та сухим кліматом. У цій ситуації ціниться кожна крапля води: щоденно в середньому 150 м³ очищених стічних вод, що залишають очисні споруди, та 10-20 м³/день технологічної води, що витікає з нової очисної станції питної води – також є цінними ресурсами. Проектом LIFE вироблено рішення, призначене для утримання обох. Сіру воду не відпускають в каналізацію, а збирають в невеликому ставку, а потім, переводячи її у другий басейн,

дають просочитись у ґрунт. Крім того, на простий внутрішній дренажний канал були встановлені прості дерев'яні перекриття, щоб, якщо настане більш вологий період, вода не витікала з території, а розповсюджувалася вздовж прибережного пасовища.

Tiszatarján - Тисатарйан: Управління ландшафтом на заплаві

Тисатарйан знаходиться в заплаві Боршода, його доля тісно пов'язана з Тисою. Після регулювання річки, внаслідок осушення заболочених земель, поширення польового землеробства в заплаві, посилення ефекту посухи, а потім скорочення тваринництва, в заплаві почали переважати інвазійні рослини (наприклад, аморфа кушова). Кілька років тому, у співпраці з WWF Угорщина, у Тисатарйані була розроблена модель стійкого управління заплавами, яка стала рішенням зменшення аморфи кушової. На частині території, очищеної від інвазійної рослини, пасеться велика рогата худоба породи угорська сіра та буйволи. Однак, в результаті зміни клімату, протягом довгих посушливих років навіть озера, утворені в ямах, де добувались матеріали, і які служать середовищем існування водяних буйволів, майже повністю висохли. З метою утримання водних ресурсів, ями тепер розширили ще одним ставком, а на берегах створені природні схили. В рамках проекту також був побудований пірс, з якого відвідувачі можуть зблизька спостерігати за буйволами. Незабаром відкриється навчальна екологічна стежка «Водяний буйвол», яка є атракціоном екотуризму.

